N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 9 februari 1894, kl. 12 midd.

Utlåtande, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

(R. A.)

I Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t, i sammanhang med afgifvet förslag till reglering af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel, hos Riksdagen gjort framställning om de anslag, hvilka Kongl. Maj:t ansett böra beviljas för utförande af väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och frostminskningsföretag; och får statsutskottet härmed deröfver afgifva utlåtande.

1:o.

Väganläggningar och vägförbättringar.

Till *bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* har Kongl. Maj:t i sin ofvan berörda

proposition angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1895 bevilja 800,000 kronor, eller samma belopp, hvarmed detta anslag utgått från och med år 1892.

Utskottet har inhemtat, att vägbyggnadsfonden för år 1893 sålunda fördelats, att till sammanlagdt 64 arbeten, med en väglängd af 509,3 kilometer och en beräknad kostnad af 1,317,322 kronor, anslag beviljats till följande belopp för företag inom nedan nämnda län, nemligen:

inom	Kronobergs	län	kronor	46,000: —
„	Hallands	„	„	24,900: —
„	Göteborgs- och Bohus	„	„	34,100: —
„	Elfsborgs	„	„	50,800: —
„	Vermlands	„	„	63,800: —
„	Östergötlands	„	„	55,400: —
„	Jönköpings	„	„	21,900: —
„	Skaraborgs	„	„	8,300: —
„	Stockholms	„	„	6,800: —
„	Örebro	„	„	7,600: —
„	Vestmanlands	„	„	5,900: —
„	Kopparbergs	„	„	31,200: —
„	Gefleborgs	„	„	1,400: —
„	Vesternorrlands	„	„	80,000: —
„	Jemtlands	„	„	70,600: —
„	Vesterbottens	„	„	113,600: —
„	Norrbottens	„	„	177,700: —
			Summa kronor	800,000: —

I det till vägföretag inom Norrbottens län beviljade beloppet, 177,700 kronor, ingår bidrag till den 84,2 kilometer långa vägen mellan Vistträsk och Glommersträsk, som beräknats kosta 222,100 kronor, hvaraf från 1892 års fond anvisats 75,000 kronor och från innevarande års fond föreslagits likaledes 75,000 kronor.

Beträffande fördelningen af vägbyggnadsfonden för år 1894 har, enligt hvad utskottet erfarit, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att hela beloppet, 800,000 kronor, måtte anvisas till 62 arbeten med en väglängd af 478,5 kilometer inom 21 olika län, för hvilka arbeten kostnaden beräknats till 1,317,031 kronor 28 öre.

Anslag lära hafva begärts, men ej ännu kunnat af styrelsen före-

slås till utförande af vägarbeten, för hvilka, enligt granskade förslag, kostnaden beräknats till ..... kronor 2,025,807: —
hvartill kommer kostnaden för sådana vägföretag, till hvilka understöd begärts, men för hvilka arbetsplanerna ännu icke hunnit af styrelsen granskas ..... „ 895,232: —
Kostnaden för väg- och arbetsplaner, som efter fördelningen af 1894 års fond hos styrelsen qvarligga, utgör således ..... kronor 2,921,039: —

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, för år 1895 såsom bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar anvisa ett belopp af 800,000 kronor.

2:o.

Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.

Till *understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder* har Kongl. Maj:t af Riksdagen begärt ett anslag för år 1895 af 150,000 kronor, eller samma belopp, som för ifrågavarande ändamål anvisats af de senaste fyra årens Riksdagar.

Enligt hvad utskottet inhemtat, har 1893 års anslag till hela sitt belopp fördelats emellan åtta särskilda företag och innevarande års anslag redan, eventuelt, helt och hållet tagits i anspråk. Härförutom lära under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens behandling ligga ansökningar om bidrag från denna fond till arbeten, beräknade att kosta tillsammans 387,100 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder för år 1895 anvisa 150,000 kronor.

3:o.

Frostminskningsföretag.

Till *understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd,* har Kongl. Maj:t äskat anvisande för år 1895 af 100,000 kronor, eller samma belopp, till hvilket detta anslag beviljats för åren 1892 och 1893 samt innevarande år.

Under år 1893 anvisades från den nu ifrågavarande s. k. frostfonden till tjugofyra företag inom åtta olika län ett belopp af tillsammans ..... kronor 98,660: —
hvarjemte från samma års fond till ytterligare två företag af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagits anslag å tillhopa ..... „ 1,340: —
kronor 100,000: —

Af 1894 års fond hafva till fem företag redan föreslagits anslag å sammanlagdt ..... kronor 21,150: —
hvarförutom hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till behandling föreligga ansökningar om bidrag till tretton frostminskningsföretag, beräknade att kosta inalles 240,436 kronor, för hvilka högsta ifrågakommande anslag utgör ..... „ 80,145: —
kronor 101,295: —

Utskottet hemställer,

att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, må för understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd, för år 1895 anvisa 100,000 kronor.

4:o.

I afseende å *vilkoren för erhållande och tillgodonjutande af de här ofvan omförmälda statsbidrag* samt angående *kontrollen derå, att arbetena*

utföras enligt fastställda planer har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må besluta, att de med afseende å de här ofvan i detta utlåtande omförmälda statsbidrag meddelade allmänna vilkor och föreskrifter, hvilka finnas intagna i Riksdagens skrifvelser till Konungen den 27 april 1881 (n:o 69), den 11 juni 1883 (n:o 67) och den 7 maj 1889 (n:o 43), fortfarande skola blifva gällande.

5:o.

Från ett af de i punkt 4:o berörda vilkor, nemligen det, att statsbidrag till väganläggningar icke må utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för anläggningen beräknade kostnaden, har Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit undantag för större delen af ett ifrågasatt *vägbyggnadsföretag mellan Glommersträsk och Ruskträsk.*

I proposition till 1891 års Riksdag föreslog Kongl. Maj:t Riksdagen medgifva, att från af Riksdagen till vägbyggnader anvisade medel anslag måtte till väganläggning mellan Vistträsk och Glommersträsk inom Norrbottens län kunna anvisas utan iakttagande af ofvan nämnda, för vägbyggnadsfondens anlitande i allmänhet stadgade vilkor. Denna proposition blef af Riksdagen jemlikt skrifvelse af den 6 maj 1891 bifallen, med vilkor att all för ifrågavarande väganläggning behöflig, enskilde tillhörig eller af enskilde brukad jord lemnades utan ersättning; och fästade Riksdagen i skrifvelsen uppmärksamheten på angelägenheten deraf, att den i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet omförmälda utsträckning af vägen i sydlig rigtning, hvilken sträcka ansetts böra af de väghållningsskyldige på vanliga vilkor utföras, påbörjades så snart som möjligt, på det att hela den ifrågavarande i det inre af Norrland framgående vägen måtte blifva färdig ungefär samtidigt.

Af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 13 sistlidne januari inhemtas, att Kongl. Maj:t dels, med anledning af berörda medgifvande, till omförmälda vägarbete mellan Vistträsk och Glommersträsk, som beräknats kosta 222,100 kronor, anvisat från 1892 och 1893 årens vägbyggnadsfonder tillhopa 150,000 kronor äfvensom anbefalt väg- och

vattenbyggnadsstyrelsen att föranstalta om väganläggningens utförande på entreprenad, så att vägen kunde på hela dess sträckning befaras inom utgången af år 1894 och vara färdig till afsyning senast den 1 juli 1895, dels ock från 1893 års vägbyggnadsfond anvisat till denna vägs fortsättning till gränsen mot Vesterbottens län i närheten af byn Gallijaur, hvarför kostnaden beräknats uppgå till 38,800 kronor, ett statsbidrag af 25,800 kronor, samt att, enligt kontrakt på vanliga vilkor, sistnämnda, 13,950 meter långa vägdel skall vara fullbordad inom den 1 september 1896.

Nu har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva,

att, till anläggning af väg mellan Glommersträsk och Ruskträsk å sträckan från gränsen mellan Norrbottens och Vesterbottens län till färjstället vid Vindelelfven å vägen mellan Lycksele och Sorsele kyrkor, anslag må, under vilkor att all för väganläggningen å denna sträcka behöflig, enskilde tillhörig eller af enskilde brukad jord lemnas utan ersättning, kunna från af Riksdagen till vägbyggnader beviljade medel anvisas utan iakttagande af det för vägbyggnadsfondens anlitande i allmänhet stadgade vilkor, att statsbidraget icke må utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden.

Med erinran hurusom i det till förenämnda proposition af år 1891 hörande statsrådsprotokoll den 20 mars samma år framhållits, att för fullbordandet af den tilltänkta sammanhängande vägförbindelsen mellan Östersund och Råneå ytterligare erfordrades väg antingen från Glommersträsk öfver Malå till Vormsele eller också från Glommersträsk öfver Jörn och Norsjö till Mårdsele, hvarest den redan färdiga vägen mellan Lycksele och Sorsele mötte, i hvilket senare fall vägen mellan Arvidsjaur och Skellefteå skulle följas till Jörn, derifrån ny väg borde byggas öfver Norsjö till Mårdsele, har, enligt hvad statsrådsprotokollet den 13 sistlidne januari upplyser, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län uti en af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med underdånig skrifvelse af den 17 oktober 1893 till Kongl. Maj:t öfverlemnad skrifvelse af den 28 nästförutgångne september anfört: att Kongl. Maj:ts befallningshafvande låtit sig angeläget vara att söka bringa till utförande de delar af ifrågavarande väg, som för dess fullständigande inom Vesterbottens län erfordrades, på sådana vilkor, att statsbidrag icke behöfde utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden, hvilket jemväl lyckats med vägdelen Lycksele—Åsele, som nu vore under arbete; att i öfrigt de väghållningsskyldige inom Norsjö socken och Skellefteå tingslag, som utgjordes af Jörns, Skellefteå och Byske socknar, hvilka ännu och intill

1895 års början, då nya väglagen trädde i verket, utgjorde ett gemensamt väghållningsdistrikt, blifvit hörde, huru vida de ville mot åtnjutande af två tredjedelar i statsanslag förbinda sig att bygga och för framtiden underhålla väg mellan Norsjö och Jörns socknars kyrkor, men att de, med undantag af Norsjö socknemän, sådant vägrat; att, då distriktet redan förut vore hårdt betungadt af vägunderhåll samt i en snar framtid, eller från och med år 1895, komme att förändras på det sätt, att Skellefteå tingslag skulle bilda ett sjelfständigt distrikt och Norsjö med Malå socken ett distrikt, Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig icke med fog kunna hänskjuta saken till hörande inför häradsrätt samt derefter mot bestridande af hela Skellefteå tingslags vägbyggnadsskyldige, hvilka icke kunde anses hafva minsta nytta af vägen, förpligta dem att bygga och underhålla densamma mot åtnjutande af ofvan nämnda statsanslag; att härtill komme att militärvägens dragande öfver Jörn och Norsjö skulle medföra en betydande krokväg och föra densamma ända intill den norr om Jörns kyrkoby gående jernvägen, något som syntes oegentligt, då vägen med hänsyn till dess militära ändamål borde dragas i förhållande till Bottenhafvet längre in i landet än jernvägen; att Kongl. Maj:ts befallningshafvande med anledning häraf nödgats öfvergifva tanken på vägens framdragande från Glommersträsk öfver Jörn och Norsjö till Mårdsele; att liknande svårigheter hade mött för vägens sträckning genom Malå och Lycksele socknar till Vormsele; att visserligen Malå socknemän förbundit sig att, derest vägen komme förbi Malå kyrka, bygga en nymil af densamma mot åtnjutande af statsbidrag till två tredjedelar af den beräknade kostnadssumman, men att, med hänsyn till detta erbjudandes obetydlighet och då de väghållningsskyldige i Lycksele socken, hvarest vägen skulle komma att genomgå endast en aflägsen utkant af socknen, helt och hållet vägrat att deltaga i kostnaderna för vägens byggande och underhåll, samt socknen redan förut hade ett ovanligt drygt vägunderhåll och tarfvade flera för densamma långt vigtigare vägar, som dels vore under arbete och dels påtänkta till byggnad, bland hvilka vore den redan förut omnämnda vägen Lycksele—Åsele och den mycket efterlängtade vägen Lycksele—Örträsk, Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl måst utesluta möjligheten af vägens anläggning i denna rigtning, helst vägen genom att sträckas förbi Malå kyrka skulle komma att göra en större krok, emot om den droges direkt från Glommersträsk mot Lycksele; samt att härtill komme att distriktschefen, majoren G. Lindeqvist, hvilken verkstält undersökningar för vägens drag-

ning genom Malå, vitsordat, att denna sträckning i fråga om terrängförhållanden vore synnerligen ogynsam.

Deremot hade, enligt hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande vidare anfört, majoren Lindeqvist jemväl undersökt en annan väglinie från länsgränsen mot Norrbotten vid eller i närheten af Ljusliden och vidare öfver Bredträsk, Dragnäs, Mensträsk, Finnliden, Norsjö qvarn, Carlberg, Roggsjö och Granliden inom Norsjö och Vormträsk inom Lycksele socken till eller i närheten af Rusksele å vägen Lycksele—Sorsele. Denna vägs längd inom Norsjö vore 56,633 meter och inom Lycksele 18,940 meter, eller tillhopa 75,573 meter; och hade kostnaderna för vägens byggande beräknats, inom Norsjö till 223,470 kronor och inom Lycksele till 48,010 kronor, eller tillsammans till 271,480 kronor. Denna väglinie vore den kortaste, som, enligt hvad terrängförhållandena medgåfve, kunde dragas i den önskade rigtningen.

Som Norsjö och Malå socknar, hvilka i det hela vore ganska fattiga, hade flera vigtiga vägar att bygga, såsom den redan under arbete varande vägen mellan Holmfors i Sorsele socken och Malå kyrka jemte de för förbindelse med stambanan eftersträfvansvärda vägarna mellan Norsjö kyrka och jernvägsstationerna Åsträsk och Jörn, samt jemväl Lycksele väghållningsdistrikt, såsom ofvan nämnts, vore eller blefve betungadt med vägföretag af långt större betydelse för väghållningsdistriktet än den nu ifrågavarande vägen, hvilken komme att tjena till utfartsväg för hufvudsakligast endast en aflägse belägen by i Lycksele socken, hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke ansett sig kunna ifrågasätta, att sistnämnda två väghållningsdistrikt skulle deltaga i byggandet af vägen; men då denna likväl alltid blefve af en viss betydelse, såsom förbindelseväg mellan de nämnda socknarna och äfven tjenade till utfartsväg för en del byar inom dem, syntes det Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som om dess underhåll för framtiden borde öfvertagas af de vägbyggnadsskyldige.

Med anledning af hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande sålunda anfört, och då vägen komme att dragas genom eller i närheten af rätt många inom såväl Norsjö som Lycksele socken belägna kronoparker, hvarigenom staten ej blott af väganläggningen bereddes stor fördel för fosterlandets försvar, utan jemväl i ekonomiskt hänseende komme att skörda väsentligt gagn af vägen, hemstälde Kongl. Maj:ts befallningshafvande i underdånighet, det täcktes Kongl. Maj:t låta vidtaga åtgärder för vägens byggande på statens bekostnad, hvilket vore det enda möjliga sättet för att snart få vägen fullbordad.

Beträffande den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande sålunda före-

slagna vägsträcka anförde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: att genom anläggningen af vägarna mellan Vistträsk och Glommersträsk samt mellan Glommersträsk och länsgränsen visserligen den längsta sträckan af nu saknad väg i förbindelsen mellan Östersund och Råneå komme att fullbordas, men att det, för att sistnämnda vägförbindelse skulle blifva fullständigt sammanhängande, erfordrades, att den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande till anläggning föreslagna vägen komme till stånd; att det i följd häraf vore för den allmänna samfärdseln i hög grad till gagn, om ifrågavarande väg från Norrbottens länsgräns till Ruskträsk snart blefve utförd; att styrelsen emellertid i likhet med Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge det icke böra ifrågasättas, att de väghållningsdistrikt, genom hvilka vägen vore afsedd att framdragas, skulle deltaga i vägens anläggning, enär, enligt hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande förmält, samma väghållningsdistrikt vore hårdt betungade af underhållet af ett redan vidsträckt vägnät, hvari ännu saknades betydliga vägsträckor af långt större direkt gagn för vederbörande väghållningsdistrikt än den ifrågavarande, i norr och söder eller tvärs öfver landets dalgångar och vattendrag gående vägen, som visserligen beredde distrikten ett saknadt och värdefullt samband emellan de nu afstängda floddalarna, men icke fylde deras behof af förbättrad samfärdsel med norra stambanan och kusthamnarna; att det sålunda, för att vägen skulle komma till stånd, syntes vara oundgängligt, att densamma utfördes helt och hållet på statens bekostnad, såsom förhållandet vore med vägen mellan Glommersträsk och Vistträsk; att äfven särskilda skäl förefunnes för staten att på dess bekostnad utföra denna väganläggning, enär, utom det gagn vägen beredde den allmänna samfärdseln, densamma komme att tillskynda staten fördelar ej mindre med hänsyn till vården och afkastningen af statens skogar, hvilkas värden blefve förhöjda genom ökade pris på deras alster, än ock genom den ökade odling, som genom denna vägförbindelse antagligen förr eller senare uppstode i de nu nästan öde, vägar saknande trakter, hvarigenom vägen komme att framgå, hvartill komme den vigt, vägen egde för landets försvar; samt att, hvad det blifvande underhållet af vägen anginge, styrelsen, med stöd af hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört och med hänsyn till de fördelar, vederbörande väghållningsdistrikt genom vägens anläggning komme att beredas, ansåge att, sedan vägen blifvit vederbörligen afsynad, densamma borde å de väghållningsskyldige i laga ordning indelas.

Vid granskning af en af majoren Lindeqvist uppgjord plan för väganläggningen har, enligt hvad styrelsen anmält, i tekniskt hänseende

icke framstälts annan anmärkning, än att körbanans bredd å broarna borde blifva fem meter.

Hvad beträffar den för väganläggningen beräknade *kostnadssumman*, har styrelsen anfört, att enligt styrelsens mening densamma kunde minskas med 5,000 kronor, eller till 266,480 kronor, under förutsättning att, såsom förhållandet vore med anläggningen af vägen mellan Glommersträsk och Vistträsk, den för anläggningen behöfliga, enskilda personer eller menigheter tillhöriga eller af enskilde brukade jord lemnades utan ersättning, äfvensom att det till trummor, broar och handräcken behöfliga virke kunde erhållas från statens skogar, i hvilket sistnämnda fall endast kostnaderna för huggning och transport behöfde upptagas. Förutom nyssnämnda belopp, 266,480 kronor, vore dock ytterligare medel erforderliga för väganläggningens utförande. Under antagande af att, såsom förhållandet vore med Glommersträsk—Vistträskvägen, anläggningen komme att utföras på entreprenad, erfordrades nemligen att, till öfvervakande af arbetets utförande, af styrelsen förordnades en kontrollant med biträde. Till arfvode åt denne äfvensom till renstakning af väglinien, kopiering af ritningar samt åtskilliga för vägarbetets utförande förberedande åtgärder ansåge styrelsen, med den erfarenhet styrelsen vunnit vid anläggningen af Glommersträsk—Vistträskvägen, icke kunna anslås mindre belopp än 20,000 kronor; men då kostnadsförslaget syntes så uppgjordt, att anbud på väganläggningens utförande under vanligen rådande arbetsförhållanden borde kunna erhållas till något lägre belopp än den beräknade kostnadssumman, ansåge styrelsen en ökning af omkring 15,000 kronor vara tillfyllestgörande. Med tillägg af sistnämnda belopp uppginge den för väganläggningen erforderliga kostnadssumman till 281,480 kronor, eller i rundt tal 282,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hade styrelsen hemstält, *dels* att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att till anläggning af väg mellan Glommersträsk i Arvidsjaurs socken af Norrbottens län och Ruskträsk i Lycksele socken af Vesterbottens län, från länsgränsen till färjstället vid Vindelelfven å vägen mellan Lycksele och Sorsele kyrkor, finge beviljas ett anslag af 282,000 kronor att utgå från vägbyggnadsfonden under tre år utan iakttagande af det för samma fonds anlitande i allmänhet stadgade vilkor, att statsbidraget icke finge utgå med högre belopp än två tredjedelar af den för väganläggningen beräknade kostnaden, *dels ock*, under förutsättning af Riksdagens bifall till berörda framställning, att Kongl. Maj:t täcktes fastställa den af majoren Lindeqvist upprättade planen till väganläggningen, med rätt för styrelsen att

i planen låta vidtaga sådana ändringar, som lände till förbättring; att väganläggningens utförande finge genom styrelsens försorg verkställas på entreprenad med rätt för styrelsen att öfvervaka arbetets utförande genom af styrelsen förordnad kontrollant med nödigt biträde emot den särskilda ersättning af byggnadsmedlen, styrelsen torde få bestämma; och att, sedan vägen blifvit fullbordad och vederbörligen afsynad, densamma måtte å de väghållningsskyldige i laga ordning indelas.

Af statsrådsprotokollet inhemtas vidare, att t. f. chefen för generalstaben i afgifvet utlåtande anfört, att, som inga bidrag från kommunernas sida syntes vara att emotse för någondera af de först påtänkta vägsträckningarna, vare sig öfver Malå eller öfver Norsjö och Jörn, numera icke förefunnes skäl att söka infoga båda dessa sträckningar uti den stora norrländska inre förbindelseleden. Med väganläggning endast i endera af dessa rigtningar, särskildt om valet härvid fölle på den i militäriskt afseende otillfredsställande men, såsom det ville synas, för ortintressena mera lämpliga rigtningen öfver Norsjö och Jörn, skulle den stora inre förbindelseleden ingalunda erhålla samma militäriskt rigtiga utstakning, som den erhölle, derest den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län nu ifrågasatta anläggningen komme till stånd.

Denna anläggning vore nemligen en »förbindelse genaste vägen», och mot den ifrågasatta vägens utstakning funnes ur militär synpunkt intet att erinra. Enligt utstakningen komme vägen, som torde vara 15—20 kilometer kortare än omvägen öfver Malå samt genomlöpa en trakt, som vore något mindre ogynsam för väganläggning än Malårigtningens omgifningar, att föras jemnlöpande i hufvudsak med norra stambanan på ett afstånd vester om densamma, som ingenstädes, ej ens vid den krök åt öster, som måste göras för att vägen skulle kunna kringgå höjdpartiet mellan Malå och sjön Stora Qvammaren samt sedan genomskära näset mellan nämnda sjö och Norsjön, understege afståndet mellan vägens utgångspunkt Glommersträsk och norra stambanan vid Jörns station (rundt 30 km.). Tvärtom. Afståndet från norra stambanan vore kortast vid Glommersträsk och ökades sedermera, ju längre nedåt söder vägen fördes. En afbrytning af norra stambanan, verkställd af en på Bottenhafskusten landstigen fiende, innebure således ingalunda derjemte en afbrytning af den inre vägförbindelsen. Äfven i fråga om enskildheterna af vägens utstakning, så vidt de kunde bedömas af de tillgängliga handlingarna, funnes intet ur militär synpunkt att anmärka, utan syntes de militära krafven hafva blifvit behörigen tillgodosedda. T. f. generalstabschefen föranleddes till detta uttalande särskildt deraf,

att vägen ingenstädes öfverginge Norsjöns aflopp (norrut till Malån), utan blifvit förd fram till näset mellan Stora Qvammaren och Norsjön på venstra (vestra) stranden af sagda vattendrag, hvilket sålunda kunde sägas lemna ett slags skydd för den del af vägen, som närmade sig detsamma.

Ytterligare ett vigtigt skäl syntes tala för, att den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta vägsträckningen nu mera vore den enda, som kunde förordas. Enligt hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrade, hade kontrakt med vederbörande vägbyggnadsskyldige redan blifvit upprättadt rörande utförandet, med statsunderstöd enligt vanliga grunder, af det närmare 14 kilometer långa, inom Norrbottens län fallande vägstycket: Glommersträsk—länsgränsen mot Vesterbottens län. Detta vägstycke, som kontraktsenligt skulle vara färdigt år 1896, hade sin hufvudsakliga betydelse såsom en del af den ifrågasatta vägsträckningen Glommersträsk—Ruskträsk. Dess betydelse i och för sig torde deremot vara så ringa, att, om icke hela denna sträckning blefve bragt till stånd, föga eller intet torde vara vunnet med det icke obetydliga statsbidrag, som blifvit beviljadt för ändamålet.

Slutligen instämde t. f. generalstabschefen på det lifligaste i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yrkande å en brobanebredd öfverallt af fem meter.

I statsrådsprotokollet redogöres äfven för innehållet af en af chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifven promemoria rörande de särskilda sträckorna af vägen från Boden till Östersund, i hvilken promemoria anförts, att nämnda väg komme att erhålla en längd af 60,86 mil, under antagande att pågående väganläggningar fullbordats och att den föreslagna genaste rigtningen för vägen från Norrbottens länsgräns till Ruskträsk valdes och komme till utförande. Af hela denna vägsträcka underhölles af de vägbyggnadsskyldige eller komme att af desse underhållas 8,2 mil inom Norrbottens län och hela vägen inom Vesterbottens län äfvensom tillhörande vägdelar inom Vesternorrlands och Jemtlands län, tillsammans 52,24 mil, hvadan endast vägdelen Vistträsk—Glommersträsk i Norrbottens län med en längd af 8,62 mil komme att tillsvidare behöfva underhållas af kronan, dock endast då marken är bar. Vägen genomlöpte lappmarkerna på en sträcka af 28,5 mil, deraf 6,8 mil inom Norrbottens län och 21,7 mil inom Vesterbottens län. Af de förut, sedan äldre tider befintliga delarna af vägen från Boden till Östersund, hvilka dock, oberäknadt vägen från Östersund till Lit, icke vore äldre än sedan det tredje decenniet af innevarande århundrade, vore de flesta ombyggda efter år 1870 eller befunne sig för

närvarande under omläggning, hvilken torde fullbordas samtidigt med Glommersträsk—Vistträskvägen. Dessutom kräfdes omläggning af vägdelen Löfberga—Ström, som aldrig blifvit ordentligt bruten och derför endast med svårighet kunde befaras, samt af vägen mellan Hammerdals färjesund och Lits kyrka vid Indalselfven. Vägens fortsättning till rikets norra gräns vid Öfver-Torneå kunde med visshet antagas komma att utföras och underhållas i sedvanlig och laga ordning. Vägdelen från Öfver-Torneå till Öfver-Kalix vore nemligen beslutad och väntade blott på vanligt statsbidrag för att komma till utförande. Från Öfver-Kalix till Råneå elf vore ungefär halfva vägen, öfver Kalix—Talljärv, under arbete, och återstoden torde i sin tur komma att utföras. Af vägen mellan Råneå och Luleå elfvar återstode blott 1,6 mil från Hundsjön till Öfverstbyn, för hvilken vägdel förberedelser äfven vore vidtagna.

För egen del har chefen för civildepartementet till statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Af hvad jag nu i underdånighet anfört torde Eders Kongl. Maj:t finna, att den i Riksdagens ofvan berörda skrifvelse uttalade föreställningen, att Vistträsk—Glommersträskvägens utsträckning i sydlig rigtning skulle kunna af de väghållningsskyldige utföras på vanliga vilkor, det vill säga mot erhållande af statsbidrag till högst två tredjedelar af kostnaden, efter numera vunna upplysningar icke lärer kunna vidhållas. På sätt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, äro nemligen de vägbyggnadsskyldige i orten redan förut så betungade med vägföretag, och vägen, vare sig den drages öfver Malå eller öfver Jörn och Norsjö eller i den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordade rigtningen, för dem af jemförelsevis så ringa betydelse, att det icke skäligen lärer kunna dem åläggas att deltaga i kostnaderna för byggandet deraf. Emellertid är det af skäl, som i det föregående framhållits, för staten af vigt, att en förbindelse mellan Glommersträsk och Vindelelfvens dalgång inom kort kommer till stånd och dymedelst den enda hufvudsakliga luckan å den stora inre förbindelseleden genom Norrland fylles. Sådant kan också ske, utan att särskildt statsanslag behöfver för ändamålet beviljas, såvida det medgifves, liksom i fråga om Vistträsk—Glommersträskvägen, att vägbyggnadsfonden får för ändamålet anlitas utan iakttagande af vilkoret, att statsbidraget ej må öfverstiga två tredjedelar af kostnaden. Jag anser mig derför böra förorda, att ett dylikt medgifvande lemnas, dervid dock, i likhet med hvad för sistnämnda väg stadgats, såsom vilkor torde böra föreskrifvas, att all för

anläggningen behöflig, enskilde tillhörig eller af enskilde brukad jord afstås utan ersättning.

I mitt yttrande till statsrådsprotokollet den 20 mars 1891 omnämndes visserligen, att det då var ifrågasatt, att Vistträsk—Glommersträskvägens fortsättning söder ut borde dragas öfver Malå eller öfver Jörn och Norsjö. Men det antogs då, att invånarne i orten skulle kunna åtminstone delvis bekosta anläggningen. Då emellertid nu staten skulle ensam bestrida denna kostnad, finnes icke längre något skäl att föredraga någondera af dessa vägsträckningar framför den nu af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna, hvilken är genare än dessa, erbjuder bättre terrängförhållanden än åtminstone Malåvägen samt af dessa och andra skäl har företräde framför hvilkendera som helst af de andra två vägsträckningarna.

Kostnaden för anläggningen har, såsom nämnts, af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknats till i jemnt tal 282,000 kronor och synes lämpligen kunna, såsom styrelsen föreslagit, fördelas till utgående under tre år, i hvilket fall vägen torde kunna blifva färdig inom 1897 års slut eller åtminstone under loppet af år 1898. Då de väghållningsskyldige i orten böra åläggas att underhålla vägen, sedan den blifvit fullbordad, kommer någon kostnad derför icke att drabba statsverket.»

Frågan om fastställelse af den för företaget uppgjorda planen liksom om de närmare bestämmelserna i afseende å arbetets utförande ansåg departementschefen sig icke för det närvarande böra underställa Kongl. Maj:ts pröfning.

Då Riksdagens år 1891 med afseende å vägen Vistträsk—Glommersträsk lemnade medgifvande af undantag från den för vägbyggnadsfonden i allmänhet gällande bestämmelsen om förhållandet mellan statsbidrags belopp och den för vägs anläggning beräknade kostnaden grundade sig derpå, att anskaffandet af en i det inre af Norrland framgående större vägförbindelse betraktades såsom ett vigtigt statsintresse, med hvars tillgodoseende icke borde mer än nödigt anstå,

men det af den utredning, som föregått förslaget om Vistträsk—Glommersträskvägens fortsättning från gränsen mellan Norrbottens och Vesterbottens län närmast söderut otvetydigt framgår, att, med fasthållande för denna del af vägen af de för vägbyggnadsfonden gällande vilkor, inom beräknelig tid icke finnes utsigt, att vägen skall komma till stånd,

har utskottet, som anser, att ortens invånare böra vidkännas underhållet af ifrågavarande vägsträcka, velat hos Riksdagen förorda bifall till Kongl. Maj:ts framställning i ämnet.

Utskottet hemställer fördenskull,

att Kongl. Maj:ts här ofvan omförmälda framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 9 februari 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.